

Inventio

In de Westerse retorische traditie is inventio het systeem of de methode waarmee argumenten kunnen worden gevonden.

Retoriek is de kunst van het spreken of schrijven. Het is de kunst die als doel heeft sprekers of schrijvers van middelen te voorzien om een bepaald publiek te kunnen informeren, overreden en motiveren in specifieke situaties.

Inventio wordt gerekend tot de canon van de retoriek. Het zoeken naar argumenten kan gezien worden als een onmisbaar element in de retoriek.

Het bovenstaande is zeer relevant voor hetgeen van jou op het eindexamen, proefwerken en PTA's wordt verwacht. Immers je hebt daar te maken met een bepaald publiek te weten de eerste en bij het eindexamen tweede corrector. Het betreft een specifieke situatie namelijk het beoordelen van een door jou gegeven antwoord op een gestelde vraag. Aan jou dus de taak om de correctoren (publiek) op een zodanige manier van informatie te voorzien en te overreden dat zij gemotiveerd worden de hoogst mogelijke waardering aan jouw antwoord toe te kennen.

De inventio bestaat uit twee onderdelen te weten de stasis en de loci. In de procedure van de stasis gaat het om het verkennen van de situatie. Het betreft het in kaart brengen van de probleemsituatie. Dit gebeurt door het stellen van vragen.

De procedure van de loci (plaatsen) betreft het vinden van argumenten. Met plaatsen worden hier de plaatsen bedoeld waar argumenten kunnen worden gevonden.

De methode van de loci wordt in de retoriek ook op een andere manier gebruikt. Het betreft dan de manier waarop het geheugen kan worden gebruikt en verbeterd. Een voorbeeld daarvan hebben we gezien bij Joshua Foer. Hij introduceert in zijn boek het geheugenpaleis. Zaken die moeten worden onthouden krijgen een bepaalde plaats toegekend in een paleis. Deze techniek blijkt uiterst effectief te zijn.

Een overzicht van de loci voor het vinden van argumenten vind je op de website onder 'gemeenplaatsen'. Het zijn de zogenaamde algemene loci. Volgens sommigen zijn dat open deuren en schiet je daar weinig mee op. Ik ben het daar niet mee eens. Het vinden van argumenten is niet eenvoudig en iedere hulp die je daar bij kunt krijgen moet je met beide handen aangrijpen.

Overigens kun je de loci voor meer gebruiken dan het vinden van argumenten. De loci zijn tevens het eindpunt van je argumentatie. Als je iemand ergens van moet overtuigen is het belangrijk te weten wanneer dat punt is bereikt. De loci geven aan waar je kunt stoppen met het aandragen van argumenten.

Voorbeeld: Je wilt graag een dag vrij van school omdat je wilt proefstuderen. Je moet de corrector overreden jou daarvoor toestemming te geven. Je neemt de locus 'hoeveelheid' als plaats om je argument op te bouwen. Er zijn nu verschillende mogelijkheden. Je kunt kijken naar het verleden. Je argument wordt dan bijvoorbeeld: iedereen die in het verleden wilde proefstuderen heeft daarvoor toestemming gekregen. Of je kunt kijken naar alle betrokkenen. Je argument wordt dan. Alle mensen die hierbij betrokken zijn vinden het goed.

In de economie heeft de locus 'hoeveelheid' een heel belangrijke rol vervuld. In de moderne economie zijn waarden subjectief. Iedereen kent zelf waarde toe aan producten. In de economie heeft niets een objectieve waarde.

Maar als iedereen zelf waarde toekent aan goederen hoe moet de overheid dan collectieve beslissingen nemen? Hoe bepalen we wat voor iedereen samen de meeste waarde heeft?

De locus 'hoeveelheid' vervult hier een cruciale rol. Als de overheid een maatregel neemt waardoor tenminste één persoon beter wordt en niemand slechter zal iedereen daar mee kunnen instemmen. Economen zeggen dat er sprake is van een inefficiëntie als de overheid deze maatregel niet zou nemen. Anders gezegd: iedereen zal de maatregel steunen of in ieder geval niet tegenhouden.

De locus 'rangorde' is van cruciaal belang voor het goed maken van het eindexamen (en natuurlijk voor het maken van proefwerken en PTA's). Immers bij deze locus gaat het om het vinden van iets dat eerder is dan het verschijnsel dat moet worden verklaard. Dit betekent dat gezocht moet worden naar oorzaken.

Veel van wat er in de les gebeurt heeft te maken met deze locus. Ook de stasis is hier op gebaseerd. We moeten beginnen met het verkennen van het probleem. Vervolgens moet onderzocht worden wat de rangorde is van de verschillende verschijnselen die we bij een bepaald onderwerp tegenkomen. Begrippen moeten dus gekend worden. Ook het geheugen en dus het geheugenpaleis moet worden gebruikt.